

Jubilejinis - Gegužinis Numeris

DALIS PIRMA

DALIS PIRMA

Pirmas Lietuvių Darbininkų Dienraštis. Išeina Kasdien apskait. Nedėdientis.

L A I S V Ė

LITHUANIAN DAILY

No. 99

TELEPHONE STAGG 8878

Brooklyn, N. Y., Subata, 1 Gegužės (May), 1926

Pavienio Numerio Kaina 4c.

Metai XVI, Dienraščio VIII

Apie Tai Kas Buvo

Penkto balandžio 1911 metų pasirodžiusiam pirmame "Laisvės" numeryje A. Montvydas-Antonovas rašė: "išleisdami "Laisvę", mes užtikriname, jogei ji nebus įrankiu kokios nors vienos partijos, bet tarnaus, kaip žibintuvas, visai lietuviškai visuomenei, rodant del visų bendrą kelią, kelią prie šviesos ir vienybės. Nors mes gerai žinome, kad kovoj už būvį atskiros žmonių klesos negali susitaikinti, vienok mokslas-žinojimas yra visiems reikalingas ir lygiai aiškus. Apšvietai išsiplėtojus, ir kova tarpe atskirų klesų jėgų ir švaresnes, rimtesnes ir pasekmingesnes vėgias."

Net tų laikų sąlygose tai buvo aiškiai falšyvas nusistatymas, kuris iš sykiu užėjo ant "Laisvės" palso bepartyvumo antspaudą. Pirmutinius "Laisvės" numerius man teko matyti Sibire. Ir jie man nepatiko. Socialistų Sąjungos organas "Kova" šaizija ironiška pastaba pasitiko "Laisvę": "Jos leidėjai rūpi prisivėžioti dolerius". Samoningesnieji sąjungiečiai tuomet spietėsi aplink "Kovą" ir "Keleivį". Didelę jų didžiama į "Laisvę" žiūrėjo prastai. Jau pats vienas "Laisvės" užgimimas Bostone kur ant tos pačios Broadway ejo socialistinis "Keleivis", statė "Laisvės" socialistinė pakraipą po didžiausiu abejonės ženklų ilgos ausys konkurencijos per daug jau aiškiai tysojo. "Keleivis" tuomet triupavo savo vulgarisku populiariskumu—Maikėm Džian Bamba, tam tikros rūsies monologais, bet jame buvo ir primityviško, paviršutinio revoliucioniskumo. Jisai akėv bažnyčią, tautininkus Susivienijima. "Laisvėje" tų antrų ypatybiu nebuvo, o jos pagal tuos laikus, ir suteikdavo laikraščiu spalvą. Už tat vulgarisko populiarume tendencijas p. Montvydas visuomet praktiko.

Išdūmęs iš Sibiro ir atvykęs Amerikon buvau tuoj pakviestas prie "Laisvės". Pri stojau prie jos dirbti su pradžia 1912 m. Bet su p. Montvydu tesėjau išdirbti redakcijoj vos vieną mėnesį. Pareiškiau leidejams, kad p. Montvydo vadovybės neklusysiu. — Jis arba aš! Montvydas nuėjo prie "Keleivio". "Boha iš ratų — ratan lengviau". Tuomet atsiveikinta su bepartyvumu. Lakraštis virto aiškiai socialistiniu. 1912 m. vasarą "Laisvę" apskundė tautininkas Ramanauskas. Byla turėjo ryšių su didžioju Lawrence'o streiku. Tai buvo mūsų griežtas "divorsas" su tautininkais. Bet mes nekovojoje su tautininkais keleviniu demagogiskumu. Kuomet keleviniai demagogai 1912 rudenį suareštavo SLA prezidentą F. Živatkauską, mes griežčiausia protestavom prieš bagocizmą ir ku trizmą. Dabar tai jau aiškiai matyti, kad tokie paviršutiniškai aštrūs kovos būdai kaip Kutros dokumentai 1911 m., Živatkausko suareštavimas 1912 m. ir Bagociaus byla prieš "Vienybę" yra jonvaikškumas ir demoralizacija. Tai veikimas a la Džiar Bamba. Tai yra smulkiaburžuazinis radikalizmo pasitvymas jo jaunose dienose. Tokia tuščia pūslė turi sprogti.

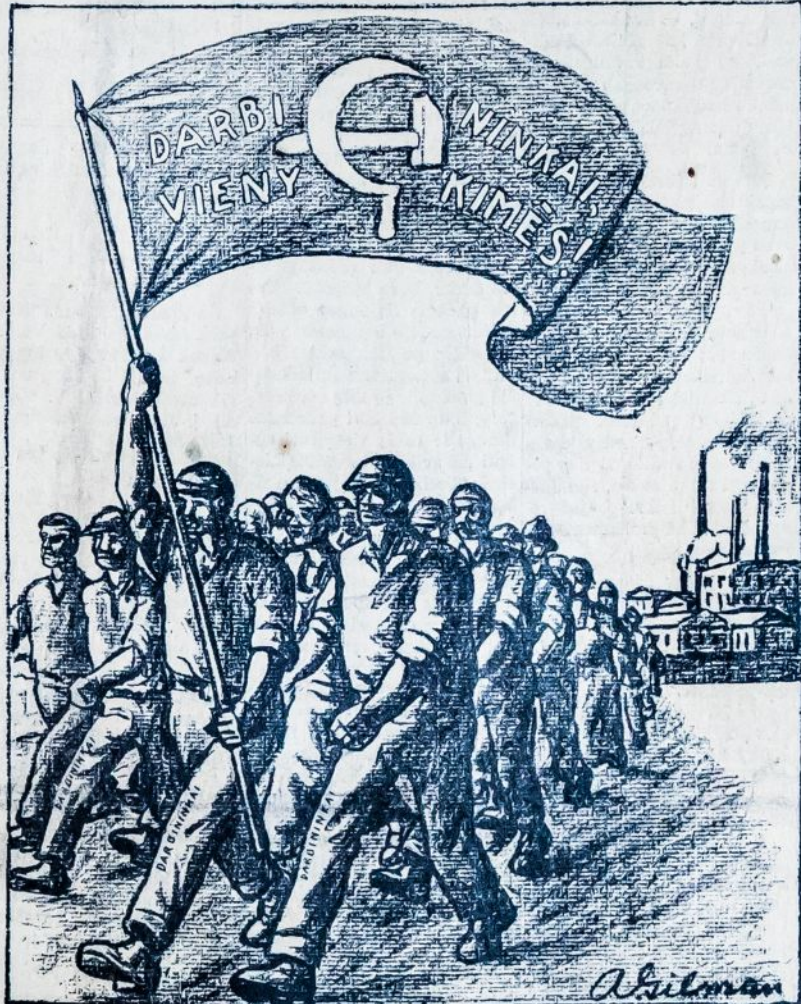
Draugams Paukščiu, Naudžiui (Bara-chošiu), St. Strazdui ir 1913 m. pristojusiam prie "Laisvės" V. Jakščiu (Senam Vincui) rūpėjo pastatyti "Laisvę" rimtu socialistiniu pagrindu. Mums padėjo ir P. Svetolis 1913 m., kuomet Amerikon atvyko Yčas su Basanavičium, mes išskėlėm prieš tą duetą šaunią kovą. Nuo to laiko "Laisvė" pradėjo augti. Ji įgijo šaunios reputacijos. Idejiškai mes pradėjom nustelbti "Keleivį". Laikė Yčo-Basanavičiaus misiją "Keleivis" užėmė oportunistine pozicija — nei už, nei prieš. Grigaitis ir jojo "Pirmyn" (Baltimorėje) jokios rolės nelošė. Jisai jau tuomet dairėsi ar nesuras kokį Smelstorių, kuris garbingai palaidotų jojo laikraštį, o jam pačiam duotų progos pa-

sirodyti rolėje prima-donnos ant kitos scenos. Tautininkų ir klerikalų protestai prieš "Laisvę" del josios nusistatymo prieš Basan. ir Yčo sustiprino ją idejiškai ir davė jai daug skaitytojų.

1913 m. pabaigoje laisviečiai galutinai suprato, kad jiem vienokiu ar kitokiu būdu reikia atitaisyti pamatinę "Laisvės" atsiradimo klaidą. Ji gimė Bostone, kur jai nebuvo vietos. Klausimas, kur kelties — Chicagon ar Brooklynan, išsirišo Brooklynan naudai. Tuomet tik aš vienas stojau už Chicagą. Mūsų ženoti žmonės bijojosi didžių kelionės iškaščių, kraustanties Chicagon ir statė chicagiečiams neprieinamas sąlygas. Jeigu "L." būtų nusikėlus Chicagon, tuomet ten nebūtū gimusios "Naujienos" ir mes šiandien būtume turėję komunistini dienraštį Chicagoje. "Kova" būtų persikėlus Brooklynan. Mūsų istorija būtų išėjus tobulesnė.

Didysis karas užklupo "Laisvę" Brooklynne, kur, iš sykiu, reikia pripažinti, mus pasitiko gana šaltai. Apie pavasarį 1914 n. "Laisvė" dvigubai padidėjo. Ji virto stambi spēka. "Laisvėje" įvestas skyrius "Moterims Naujienos" buvo pranokėju "Darbininkų Balsu". 1915 m., po "Laisvės" pastoge įsikūrė Darbininkų Literatūros Draugija. Mudu su d. V. Paukščiu vedėme redakciją. Kompanija, kuri "Laisvę" leido Bostone, Brooklynne virto visuomenine kooperacija.

Karo pradžioje "Laisvė" pirmutinė pakelbė karą socialpatriotams. Nei "Kova", nei "N-nos", nei "Keleivis" tos kovos nevedė. Žinoma, tai buvo nuopelnas, bet tuo pačiu laiku pradėjo aiškėti pamatinė "Laisvės" klaidą. Mes buvome internacionalistai, bet mes nebuvo me bolševikai. 1915 metais aš parašiau visą eilę straipsnių apie tris srioves Vokietijos socialdemokratijos. Dešiniąją sriovę (šeidemaninę) griežtai peikiau. Liebknecht-R. Luxemburg sriovė buvo man artymiausia. Kautskio (vidurio) sriovė — kritikavau. Tačiau, man per kelis lygiai metus išrodė, kad kaikeji socialistai turi taikinties su vidurio socialistais, o dešiniuosius reikia šluoti laukan. Daugelis mūsų tuomet nesuprato, kad vidurio socialistai yra tūkstantį kartų girtymesni dešiniems, negu kairiesiems. Kuomet Europoje prasidėjo kalbos apie reikalingumą steigti naują Internacionala, kuomet Cimmerwalde įvyko garsioji internacionalistų konferencija, mes per "Laisvę" sveikinome ją, bet mes nematėm, kad pačiuose cimmerwaldeiuose yra dvi aiškios sriovės — ta, kuriai vadovavo Leninas ir centriniė (Kautskis, Ledebouras, Scheidze). Leninas norėjo naujo Internacionalo be oportunistų ir centristų, o mes gaivinomie tuščia viltim, kad su centrists galima susikalbėti. Tik 1917 metų įvyčiai mums aiškiai parodė, kas kur stovi ir su kuo eina. Tiesa, juk 1916 m. ir d. V. Kapsukas rašė Skotijos "Socialdemokratė": "mes sutinkam, kad reikia kritikuoti centras, neatsistojusis aiškiais revoliucioniais pamatais, vienok amžinai jo pasmerkti negalima." Net 1916 m. rudenį, kuomet įvyko LSS. 9 suvažiavimas, kuriame p. Grigaitis ir jojo sėbrai veidmainiškai balsavo už revoliucinę d. Kapsuko rezolucija apie imperialistinių karų gadyne ir proletariato užduotis. "Kova" buvo parašius, kad vis tik su griežtiniais dar galima sugyventi vienoj organizacijoj. Bet tuoj po suvažiavimo d. V. K. nutraukė su jais visus ryšius. Gai laisviečiai svyravo. Per metų metus susidarūsias tradicijas ir politinius prietarus yra labai sunku griežtai nukirsti. Prieš pat savo atvykimą Amerikon d.

Pirmoji Gegužės—šventė tarptautinės, klasinės darbininkų vienybės.

V. Kapsukas rašė "Rankpelyj", darydamas 1915 m. apžvalgą: "pablogėjo "Naujienos", pablogėjo 1915 m. "Kova", tik "Laisvė" pagerėjo". Nors jis ir "Laisvę" kritikavo (ir turėjo pamato), bet Amerikon atvykęs, jisai norėjo suderinti "Kovos" ir "Laisvės" veikimą. Ir jeigu tas plenas jam daug kame nepavyko ikūnyti, tai jau ne jojo, bet mūsų klaidą. 1917 m. buvo kryžkelio metai mūsų judėjime. Mes ėjome prie bolševizmo. Bet mes buvom labiau "trockistai", o ne bolševikai. V. Kapsukui apleidžiant Ameriką, aš jam daviau žodį: "Jeigu "Naujienos" nudardės prie socialpatriotų, mes su jomis galutinai persikirsim". Aš manau, kad aš išpildžiau tą prižadą. 1917 m. gale aš visoje eilėje kolonijų skaičiau referatą apie bolševikus ir menševikus. Ir jis buvo ant 90% bolševistinis. "Naujienos" jį kritikavo. Mes stojom už Sovietų valdžią ir, jai įsikūrus, smerkėme socialistus. Per visus 1917 metus su "N-nom" ėjo kova, bet buvo ir paliaubos mėnesiai. "Kovos" pozicija buvo aiškesnė, griežtesnė ir teisingesnė. 1918 m. pavasarį senoji Socialistų Sąjunga dar buvo parengus Grigaičiui visą eilę prakalbų. Formaliai dar jisai buvo mūsų Sąjungos narys. Mes su juo susijom, bet visą laiką vedėm aštriausias diskusijas. Savo prakalbose jisai vengė liesti bolševizmo klausimą. Mėgino būti diplomatu. Bet kuomet jisai pareiškė, kad St. Louis'o anti-karinė rezolucija yra negyva raidė, tuomet trūko paskutinis asmeninio kontakto siūlas ir nuo to laiko grigaitizmas virto sinonimu šeidemanizmo. Draugai mato, kad perėjimas "Laisvės" prie bolševizmo nebuvo mechanikinis, bet evoliucinis, žingsnis po žingsnio. "Laisvės" redaktoriai ėjo lėčiau, negu Sąjunga

ir net lėčiau, negu "Laisvės" bendrovė. Atskirų klaidų epizodai plaukė iš pamatinės klaidos: nemokėjimo suprasti, kad centrizmas yra dynukas socialpatriotizmo. Kaip greitai tas suprasta ir karčiais patyrimais pergyventa, tuomet jau nespainiota techniskumuose, tuomet drasiai žengta pirmyn. Ne tokie žmonės, kaip mes, bet tokie didvyriai, kaip Rožė Luxemburg, F. Mehringas, Liebknechtas ir daugybė kitų, ne su sykiu, ne vienu ypu perėjo prie bolševistinio nusistatymo. Liebknechtas tulą laiką net menševikams pritarė. R. Luxemburg sirgo didelėm abejonėm 1918 metuose. 1919 m., per dešimtą Liet. Soc. Sąjungos suvažiavimą, mes priėmėm komunistinį krikštą, sykiu su visa organizacija. Mes pergyvenom sunkius požeminio grūmimosi laikus. "Laisvė" stoji už susivienijimą dviejų komunistinių partijų. Tai buvo teisinga pozicija. "Laisvė" visuomet stoji už darbą palšose bepartyvėse organizacijose. Tai buvo teisinga pozicija. "Laisvė" nesvyruodama stoji už Darbininkų Partiją. Ir vėl jos buvo teisybė. "Laisvė", kaip kolektyvas, nestoji už pereitų metų pozicija. Ir vėl jos pozicija buvo teisinga. Ji eina išvien su A.D.P., sekcija Kominterno, ir didžiojasi tuo. Mūsų sriovės itaka kyli pašalinėse draugijose ir tuo žvilgsniu "L." daug padirbėjo. "Laisvei" organaujant, stiprėja ALDDL. Mes turime gausingos simpatijos tose miniose, kurios prielankios komun. judėjimui. Mūsų eilinė užduotis — paversti tą simpatija komunistiniu aktyviškumu. L. Pruseika.

ŽINIOS TELPA DALYJ TREČIOJ

Mūsų Šventė

1889 metais, Paryžiuje, Antrojo Internacionalo kongresas nutarė, kad viso pasaulio samoningi darbininkai, delei išreiškimo savo solidarumo, turi švesti vieną dieną i metus, t. y. — Pirmą Gegužės. Ir nuo to laiko per visą pasaulį, ir įvairiuose jo kampeliuose, kur tik yra samoningi darbininkai, šioji diena yra švenčiama, joje įvyksta daugybė susirinkimų, demonstracijų ir tt. Buržuazija baisiai išnaudoja darbininkus, nepaisant nei tautu, nei rasės, nei amžiaus; ji slėgia darbininką, kad tik daugiau išspaudus darbo vairyi ir pasidarius didesnių pelnų. Iš kitos pusės, proletariatas darosi vis samoningesnis, geriaus pažįsta savo klasinius reikalus ir už juos kovoja. Nepaisant, kad proletariatas yra išdraikytas, atskirtas plačiuju jūru bei dalinasi pagal skirtumą kalbu, tautų bei rasiu, vienok jis vis aiškiau supranta, kad io yra vienodi reikalai, kad jis yra vienodoje išnaudojimo padėtyje kad io yra vėdavins kovoti prieš buržuazija, idant pasiluosuoti iš jo buržuazijos jungio ir palinsuoti visuomenę nuo bet kokio išnaudojimo. Todel Pirmoji Gegužės ir reiškia tarptautinį solidarumą ir pasivėžimą kovoti. Šioje dienoje, samoningas proletariatas daro peržvalgą savo kariniu jėgu, kuriu priešakyje stovi Komunistu Internacionalas — vadas visapasaulinės proletarinės revoliucijos, ir kuriam yra lemta padarvti galas buržuaziniam surėdymui. Supranta kad buržuazija reikšme proletariato tarptautinės šventės. Todel ji kas metas prisirengia ir daugelyje vietų žiauriai puola darbininkus, aplaisto darbininkų krauju bei užkloja lavonais gatves. Jau dešetkus kartų buržuazija žvėriškai puola darbininkus laike Pirmos Gegužės šventės. Vienok, jokios išnaudojotojų represijos nepajėgia sulaukyti darbininkų judėjimą del galutinio pasiluosavimo. Apart užpuolimų, buržuazija ir jos bernai bando išromyti, iškraipyti šios šventės reikšmę: surengia toje dienoje iš mokyklų vaikučių demonstracijas bei karines parodas, kad tik pakenkus darbininkams apvaikščioti savo tarptautinio solidarumo šventę. Draugai darbininkai! Mūsų šventės dienoje padarykime mes prielankios komun. judėjimui. Mūsų eilinė užduotis — paversti tą simpatija komunistiniu aktyviškumu. L. Pruseika.

(Pabaiga 2 pusl.)

LITHUANIAN DAILY "LAISVĖ"
 Published by
Lithuanian Co-operative Publishing Society, Inc.
 Every day, except Sunday, at 46 Tea Eyck St., Brooklyn, N. Y.
 Yearly subscription rates in U. S. \$6.00; foreign countries—\$8.00.
 Entered as second class matter March 11, 1924, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
 Kaina Suvienijotose Valstijose ir Kanadoje: metams—\$6.00; pusei metų—\$3.00; trims mėnesiams—\$1.50. Kitose šalyse: metams—\$8.00; pusei metų—\$4.00. Brooklyne per paštą siunčiant: metams—\$8.00; pusei metų—\$4.00.

"LAISVĖ" SENIAU IR DABAR

Pasirodymas "Laisvės" 1911 m. balandžio pradžioje, South Bostone, "Keleivio" pašonėje, tai nebuvo šiaip pripuolamas įvykis, ale laikraštis protestas prieš Geguž-Michel-Bagočiaus pliuskaus laisvamanumo ir kromelininkškumo veidą, pridengia socializmo maršką. "Keleivis" niekad nėra buvęs budriu socialistinio veikimo organu. Jis visuomet vilkosi paskui darbininkų judėjimą. Pas jį nebuvo iniciatyvos, numatymo, kurion kryptin eina proletarinių minių politinės ir ekonominės kovos. "Keleivio" kasdieninės rūpestis buvo ir yra—kaip čia greičiau prabagotėti, o daugiau lobio galima susigrabalioti esant šlykščiausias rūsies oportunistu.

Tėvo Maikės gazetės raštinėje "argirdėsi" Jurgis Gegužis—tai prestyžas (žvaigždė) smalavirų šeimynoj. Škaplieriai, kryželiai, maldaknygės ir kitokios "brostvos," kaip ir pas jojo pirmtaką Paltanavičių,—gerbtinos prekės socialistinėje spaustuvej. Kitų pusėj raštinės būdavo sėdi Bagočius su Vasiliausku-Kutra. Tų asabų kilčiausia misija—gaudyti dolerius. Socialistinis judėjimas jiem tiek buvo reikalingas, kiek anai "poniai" su nulepusiomis ausimis, kuri knaisiojo aržuolo šaknis, sakydama: "kad tik man gilių būtų!"

Na, o jei pakviesi tuos ponelius pasakyti prakaibą, Bagočiui—5-10 doleris; Michelsonui—penkinė; kartais, geresnio negaunant, reikia tenkintis Gegužiu, kuris, taip sakant, būdamas šlubuojančio liežuvio kalbėtojas, arba, tikriaus, prastenis už pirmu du, atkirsdavo: "argirdėsi, po perkūnų, kaip jum—pakaibėsiu ir už tris dolerius."

Nors socialistinio nusistatymo darbininkai ir skaitydavo "Keleivį," tačiau nesijautė, jog tas laikraštis yra jų, kaip kad mes šiandien jaučiame, turėdami "Laisvę," "Vilnij," "Darbininkų Balsą." Naujosios Anglijos pažangieji lietuviai darbininkai nepalaidė artimų ryšių su "Keleivio" štabu. Štai kad ir sekamas pavyzdys: 1913 m. LSS. 6 rajonas turėjo penkis šimtus narių, kurie be maž visų buvo nusistatę prieš "Keleivį."

"Laisvės" pasirodymą progresyvis lietuvių darbininkų judėjimas pasitikio su džiaugsmu. Jie sveikino ją, kaip naują savo ginklą kovoj prieš buržuaziją. Bet tas progresyvis judėjimas buvo pilkas su juodais taškais. Nebuvo jame ryškumo. Vadai buvo karjeristai, laimės jieskotojai. Taigi ir "Laisvę" per pirmutinius devynis mėnesius redagavo keršai-žebros subjektas, Antonovas. Nuo jojo priklausė duotas pirmam numerį pareiškimas, kur sakoma, kad "Laisvė" "bus bepartysis, populiaris visuomenės laikraštis." Su tuo pareiškimu buvo bandyta visokių pažirų žmones patenkinti. Teisingiau sakant, visi buržuaziniai laikraščiai skelbiams bepartyvais. Toks pareiškimas visai svetimas darbininkų klasei, sąmoningajai darbininkijos daliai, komunistams. Neveizint j tai, kas augščiau pasakyta, South Bostono darbininkai rūpinosi "Laisvės" reikalais ir jos traukimu į kairesnę vagą. Jie

ta mėnesių prieš tai atvažiuoja į Ameriką Grigaitis iš Šveicarijos. Kur gi ponelis dings: reikia gazetės. Atgaivina "Pirmyn," bet tas laikraštukas tenkinosi trumpu amželiu. O ką manot, Pijus negi pras-tas: ar tai jis eis dirbti prie "Kovos," kur pildomasi komitetas, susidedantis iš prastų darbininkų, kontrolius jį? "Nothing doing." Jis su būriu pasekėjų įkuria "Naujienas." Berods, dabartinis menševikiškas straksėtojas Baltrušaitis tuo laiku Pittsburgh'e leido "Dilgėles."

Kaip matote, penki socialistų laikraščiai. Jų leidėjai ir redaktoriai—Sąjungos nariai. Tačiau šie visi laikraščiai palaidi, nesurišti raudono siūlu, daugiau vedavo tarp-savinę kovą užot eiti nuosakia revoliucine linija. Jiem pildomojo komiteto tarimai buvo tik formalis dalykas, o ne autoritetingų Sąjungos viršūnių direktyvos. Vienas truko, kitas stukt, trečias pakio koją ir organas "Kova," kuri turėjo būti vadas partijos darbe, buvo bėspėkė. Tokia padėčia Sąjungos eiliniai nariai pradėjo nesitenkinti. Ta chaotiška politika sukėlė diskusijas apie privatinį laikraščių gimimą ir jų rolę bei kontrolę: kaip turi būti padalintas darbas ir kokią vietą turi užimti tas ar kitas laikraštis Lietuvių Socialistų Sąjungos ribose.

1913 m. antru kartu atvažiuoja į Jungtines Valstijas A. Baranauskas (Eidukevičius). Jis bendruose pasikalbėjimuose su nariais ir "Kovoj" keliuose straipsniuose nurodė, kad organas "Kova" nustelbtas, privatinį laikraščių, kad jį, kaip organas, turi stovėti pirmoj vietoj ir vadovauti socialistiniam judėjimui; kad laikraščių leidimą turi išspręsti Sąjungos suvažiavimai bei P. Komitetas, o ne pribuvęs naujas inteligentais iš Europos.

Toji Baranausko mintis dar labiau paskatino narius rūpintis "Kovos" reikalais 1914 m. gegužės mėnesį įvyksta 6 rajono konferencija. Žymesni konferencijos delegatai—Svotelis, Balsys, Bardzevičius, Sarkūnas, Plepys pakelia privatinį laikraščių klausimą. Konferencija buvo skaitlinga ir prisiejo tęsti net per du nedėlienius, kur buvo priimta rezoliucija, nurodanti, kad organas "Kova" turi stovėti pirmoj vietoj, kad organo literatinis turinys galima pagerinti itraukiant geresnį bendradarbių, kad konferencija reikalauja, idant privatinį laikraščių redaktoriai, kurie yra socialistai, turi į organą parašyt bent po vieną straipsnį be atlyginimo.

Privatinių laikraščių pusėn stoji Raulinaitis, Anesta ir Navickas (montelietis). Jie šiandien visi smalaviriai, arba niekas. Už tokią rezoliuciją ant delegatų Grigaitis šaukė, kad 6 rajono konferencija priėjusi prie Herkuleso stulpo, kad delegatų galvose nebuvę nei tiek proto, "kiek vištos kojų švinas." "Laisvė" irgi piktai niekino delegatus, ypač d. Svotelį. "Keleivis" tik kelis piktus pašaipos žodžius bantelėjo. J. Mat, nenorėjo sukelti dar didesnį nepasitenkinimą nariuose, iš kurių reikia tykoti dolerinų.

Pasaulinis Karas
 Iškilus pasauliniam karui, socialistų Internacinalo vadai nuėjo tarnauti savo šalių buržuazijai. "Laisvė" stovėjo prieš karą, bet jina neskelbė karo karai. Į Antro Internacinalo išdavystes jina žiūrėjo pro pirštus; vis ko tai laukė iš Kautskio, iš "arkuo vidurio." Pirmose karo dienose su organu "Kova dar bjauriau

Sveikinimas

Brangūs Draugai!
 Amerikos Darbininkų (Komunistų) Partijos Lietuvių Centro Biuras sveikina Pirmą Lietuvių Darbininkų Dienraštį "Laisvę" jos 15 metų sukaktuvėse. Mūsų "Laisvė" ištikimai gynė ir gina darbininkų reikalus. Jinai niekur nekrypsta iš revoliucinio kelio. Jinai yra mūsų vyriausias laikraštis, kuriuomi mes turime ir rūpintis. "Laisvė" yra nepavaduojamas ginklas klasių kovos lauke. Menševikai, tautininkai ir klerikalai ją gerai pažįsta, kaip neveikiamą revoliucinę tvirtovę. "Laisvė" nutildė kun. Petkaus komanduojamas Romos trusto kanuoles. Lietuvių darbininkų masės su "Laisve". Linkime jai ir toliaus vesti revoliucinę kovą.
 Tegyvuoja Pirmas Lietuvių Darbininkų Dienraštis "Laisvė!"
 Tegyvuoja Amerikos Darbininkų (Komunistų) Partija!
J. Gasiunas, ADP. Lietbiuro Sekr.

buvo. Redaktoriavo Smelstovius. Tas oportunistas tik ašaras liejo del karo baisenybų, tikrindamas, kad Vokietija yra "užpulta" ir kad socialistai turi teisę savo "tėvyne" ginti.
 Su pradžia 1915 m. "Kova" paėmė redaguoti d. Vidikas. Vienok LSS. nors ir krypo į kairę, bet labai lėtu tempu. Tik atvažiuavus d. V. Kapsulę, kuri į Jungtines Valstijas ir stojus jiam prie "Kovos", umai jį paskuko į kairiąją poziciją. Drg. Sukys pajuto, jog dabar yra spēka; Stilonas, Vidikas, Daubaras ir daug kitų eilinių narių smarkiai ėmė darbuotis remiant kairįjį sparną socialdemokratijos, pasivadinusios internacinalistais.

"Laisvė" šiuo laiku vietoj pakrypti į kairę, dar padėšino. Sakydavo laikosi vidurio, o tas vidurys visuomet nusvirtdavo prie "Keleivio" ir "Naujienų."
 Sutvįsta revoliucijos žaibai Rusioj. "Taika ar karas revoliucinėj Rusioj? Pasitenkinimas Kerenskio valdžia, ar tęsimas revoliucijos toliau?" J šiuos klausimus reikėjo duoti atsakymas. Balandžio mėnesį 1917 metais suvažiuoja socialistinių laikraščių ir organizacijų atstovybės, kad duotų atsakymą į kilusią Rusioj revoliuciją ir nustatyt aukų rinkimą ir revoliucijos remimo darbą. Kapsukas pasiūlė konferencijai rezoliuciją, kuri suglaustam turinį buvo tokia: kad Rusijos darbininkų laimėjimas bus užtikrintas tik tolimesnėj revoliucijos eigoj, nes dar buržuazija pasiliko galioje, kurią darbininkai turės nuverst; atsisakymas nuo karo yra sekamas revoliucijos žingsnis. Už tai stoja tik bolševikai. Tat ir surinktos aukos turi būti siunčiamos tik bolševikų frakcijai.

Kapsuko rezoliucija perėjo vieno balso didžiama. Tai d. Paukščio balsas nusiųrė konferencijai ir finansinę paramą tai partijai, kuri atvedė Rusijos darbininkiją prie to, kas šiandien yra Sovietinė Rusija. Ji vyriausias to laiko "Laisvės" redaktorius palaikė Bagočiaus, Michelsono puse, kurie agitavo už Lvovo, Radzenkos ir Kerenskio valdžią. Į proletarinę Rusijos revoliuciją ir įsteigimą Sovietų valdžios "Laisvė" irgi žiūrėjo skeptiškai. Nesvyruojančiai "Laisvė" atsistojo ant komunistinio pagrindo tik pasibaigus pasauliniam karui, kada nuo Socialistų Partijos atskilo kairysis sparnas ir 1919 m. Chicagoj įsikūrė Komunistų Partija ir Komunistų Darbininkų Partija.

Kairėjimo Kraštutinybės
 1920 m. Palmerio puolimas ant komunistų partijų privertė jas pasitraukti į pogrindį, persiorganizuoti nelegaliam veikimui. Nustūmimas komunistų į slaptą veikimą atakyrė juos nuo plačiųjų minių. Pasidarė

pavojus partijos sukietėjimo sektantizmu. Ruthenbergas, Cannon'as ir kiti vadai, stovintieji komunistinio judėjimo priešakyje, tatau permatė. Atėjo iš Komintern'o raginimas sudaryti pastovų aparatą viešam veikimui.
 Gi tuo laiku nuo Socialistų Partijos vėl atskilo kairesnis elementas, kuris, kviečiamas komunistų sudarytos "Darbininkų Tarybos," pagelbėjo suverti Amerikos Darbininkų Partiją. Lietuvių Federacijoj, kaip ir visoj Komunistų Partioj, susidarė opozicija. "Laisvė" iš peties kovėjo prieš opoziciją, kuri net atskilus buvo.

Buolio Sūnus.
MOSŲ ŽIBINTAS
 I.
 Tai buvo senai, senai... Žemė buvo miglos sluogsnui apsiušta. Teisybei akys buvo užrištos. Retai, retai kur ant žemės spinksojo mažytis žibintas.
 II.
 Gyveno mažas vienminčių kiltadvasių draugų būrelis. Būrelis permatė, jog skriaudžiamais žemės gyventojams reikalinga daugiau žibintų, daugiau šviesos, daugiau švaraus dvasinio peno. Sumanė būrelis įkurti naują žibintą.
 III.
 Įkurtasis žibintas plėtėsi laby ir laby. Jo šviesa tolydžio darėsi vis aiškesnė ir aiškesnė. Žibinto šviesa rodė darbininkams, iš kur kyla jų skriaudos ir kaip jas prašalinti. Dalis skriaudžiamųjų darbininkų, pamatę aiškį žibinto šviesa.
 IV.
 Nuo šimtmečių įsigyvenę žemės viešpačiai, darbininkų klasės skriaudėjai ir naudotojai, susirūpino skaištaus žibinto šviesa. Jie permatė, jog žibinto šviesa traukia darbininkus vienybėn ir rodo jiems iš vargo išėjį. Darbininkų klasės išėjis iš vargo—tai naudotojams pražūtis.—Geroju nepasiduot! Ne, ne, ne!—suriaumojo naudotojai.
 V.
 —Žibinto įkūrėjai ir palaikytojai yra geltonrankiai ir raudonrankiai, žmogžudai!—pragydo tamsaus vidurnakčio juodieji gaidžiai.
 —Jie bedieviškai, atskaldūnai; jie doros griovėjai!—turavoju juodiesiems gaidžiams doros puvėnos baigia paskęsti "dorininkai".
 —Apkaustyti reteziais, įkalinti žibinto prižiūrėtojus!—sumanėjo naudotojų teisdarystės šuneliai.
 —Užgesinti žibintą! Sunaikinti jį visai!—gergždžiančiais balsais, it buliai riaumoję, rėkė atbulos artimo meilės skelbėjai.
 VI.
 —Šis žibintas veda jus į pelkes, į kraujo praliejimą, į pražūtį! Šalininkės nuo jo! Glauskitės prie mūsų žibintukų. Mūsų šviesa, mūsų šviesa, be mažiausios klūties nuves į palaimos buveinę!—saldiežuvaudami prie besispiečiančių apie žibintą darbininkų, melninos darbininkų klasės judosiai, naudotojai skalikai-pataikūnai.
 —Šalin lankstliežuvių iskarjotai!—užgriovė jiems apie mūsų žibintą besispiečiantį darbininkų mūnia.
 VII.
 Mūsų žibinto šviesa pilniausiai įsiskaidrėjo. Prie mūsų žibinto jau susispietė didelė skriaudžiamųjų minia. Besispiečiantį minia kasdien didėja, auga. Visus pasikėsinimus ir puolimus ant mūsų žibinto minia pilnai apgina. Skelbiamiems apie mūsų žibintą ir apie jo artimus palaikytojus melams minia jau netiki. Jeigu kam ir pavyktų kokiū nors būdu mūsų žibintą užgesinti, tai susispietusių minia ūmai įkurtų kitą žibintą. Minia jau didelė ir galinga.
 VIII.
 Tai buvo senai, senai... Metų penkiolika... Mažas vienminčių kiltadvasių būrelis įkūrė žibintą. Žibinto šviesa pilnai įsiskaidrėjo. Žibintas rodo darbininkams, iš kur kyla skriaudos ir kaip jas prašalinti. Apie žibintą susispietė didelė skriaudžiamųjų minia. Minia gina žibintą nuo visokių pavojų. Minia rengiasi šalinti nuo žemės visus darbo žmonių skriaudais ir įventi pasaulyje surėdymą komunistiniais pamatais.
 Tegyvuoja mūsų skaištaus žibintas "LAISVĖ!"

"Laisvės" pozicija buvo aiški, teisinga, vedama Komintern'o linija. Būnant opozicijoj, ne kartą teko gauti tvirtos kritikos ir tai buvo vietoje. Prie progos tariu žodį, jog mūsų nusigandimas Trachtenberg'o, Salutskio ir kitų, o ir greito sudarymo plačios partijos, buvo klaidingas.

Del darbo partijos taip pat buvo minčių pasidalinimo. Po 1924 m. prezidentinių nominacijų, La Follette'as išstatė savo kandidatūrą ant Progresyvio Veikimo Konferencijos tikieto ir paskui save nusiųdė progresyvi fermerių judėjimą ir dalį politiniai nubundancio organizuoto į unijas darbininkų judėjimo. A. D. P. Pildomojo Komiteto didžiama su Fosteriu siulė partijai atmeti darbo partijos obalsį, o mažuma su Ruthenbergu sakė, kad ne tik reikia kelti kalbamą obalsį, bet ir eiti prie įkūrimo darbo partijos. Fosterio grupė darė klaidą siūlydama atmeti darbo partijos obalsį, kaip ir Ruthenbergo grupė persiaurai tatau aiškino. Kaip vieni, taip ir kiti darbo partijos veikimo programą papildė, atitaisė. "Laisvės" nusistatymas šiame klausime taip pat buvo teisingas.

Baigdamas linksmai žymiu faktą, kad šiandien "Laisvė" išaugo į stiprų ir galingą Amerikos lietuvių darbininkų komunistinį dienraštį. Iš neaiškios pozicijos, iš šlubuojančios revoliuciniais principais, nusistovėjo ryški ir budri komunistinė, marksistinė-leninistinė linija.

Prūsėkai priklausio garbės žodis už uolų darbą dienraščio "Laisvės" išauginime. Už jos materialį sudavojimą ir literatinį tobulumą dangiausia reikia ačiuoti Albertui. Nors jojo pozicija iš karto buvo silpna, neaiški pasaulinio karo periode, tačiau darbas būna sekmingas kuomet gerai baigiamas. Gi Prūsėka nuo įsikūrimo Komunistų Partijos Jungtinėse Valstijose yra gausus komunistas ir veiklus darbuotojas, mylimas lietuvių darbininkų vadas.
 Dabar vyriausias "Laisvės" redaktorius d. Tauras puikiai veda dienraštį.
 Draugas Paukštys daug pridėjo darbo ir, suprantama, sveikatos dienraščio išauginimui. Jam priklausio ne mažesnė, sakytai—didesnė garbė, negu bent kuriam kitam, nes jis buvo tas ryšys, ką traukė "Laisvę" prie kairiųjų socialistų, o vėliau prie bolševikų.

Dabar prie dienraščio dirba buvęs kairiųjų vadas Bimba. Energingas revoliucionistas ir puikus marksist-leninistas. Apie kitus senuosius "Laisvės" personalo darbuotojus, kaip Undžių, Naudžių ir kt., manau, parašė kiti draugai.
 Šiandien mes, minėdami penkiolikos metų sukaktuvės savo mylimo dienraščio, džiaugiamės ir ačiuojame kairiam sparnui LSS. ir visai Amerikos lietuvių komunistiniam darbininkijai, kuri sukūrė viltą savo klasės organą ir pastatė prie josios tvirtą komunistinę vadovybę. Turint prie savęs gerus klasių kovos vadus, literatus, apysakų rašėjus ir didelę minią budrių, sumanių ir klasiniai sąmoningų korespondentų, sekmingai galėsim ginti savo klasės reikalus, nesiant mirias prie galutinio pasiluosavimo.
F. Abak.

MOSŲ SVENTĖ

mus atgrąsinti nuo komunistinio darbo. O tie darbininkai, kurie iki šiol dar stovėjote nuosaliai, stokitės aktyvių darbą, nes darbininkų klasės niekas kitas nepaliuosuos, kaip tik jį pati. Tai darbininkų uždavinys.

Senieji obalsiai nuseno ir todėl juos Kominternas ir jo sekcijos pakeičia naujais, atatinkamais šių dienų darbininkų klasės reikalams ir kovoms. Amerikos Darbininkų (Komunistų) Partija kovoja ir kviečia visus sąmoningus darbininkus kovoti už šiuos reikalavimus:

Paliuosukite visus politinius kalinius!
 Šalin algų kapojimą darbo valandų ilginimą, streiklaužių organizacijas bei at-eivių persekiojimus!
 Pripažinkite Socialistinių Sovietų Respublikų Sąjungą!

Kovon už vienybę darbo unijų! Kovon už Darbininkų ir Farmerių valdžią!
 Stok į Amerikos Darbininkų (Komunistų) Partijos eiles, nes ten tavo vieta!
 Lai gyvuoja Pirmoji Gegužės — tarptautinė proletariato šventė!

Lai gyvuoja klasių kova ir proletariato vadas Kominternas, nes tik per klasių kovą darbininkų klasė galės pasiluosuoti iš kapitalistinės alginės vergijos ir padaryti galą kapitalistiniam surėdymui!
M. D. Šolomskas.

TRUMPA PERŽVALGA MŪSŲ JUDĖJIMO

Nors kuotrupiausiai brožuais perbėgkime Amerikos lietuvių darbininkų revoliucinį judėjimą. Pažiūrėkime, kaip, kur ir ką jis veikia ir kaip, kur ir ko truksta.

Komunistų įtaka Masėse.

Man atrodo, kad lietuvių komunistų įtaka lietuvių darbininkų masėse pastaraisiais metais gerokai paauogo. Tą parodo mūsų parengimai ir mūsų veikimas įvairiose lietuvių organizacijose bei draugijose. Mūsų obalsis "eikime į minias" nepasiliko balsu gijoje šaukiančiu. Tiesa, ne visi darbiečiai, t. y., komunistai ji pilnai suprato ir emę gyveniman vykinti, bet kad didelė dalis draugų rimtai pagalvojo, kaip susisekti su nekomunistiniais darbininkais, su darbininkais, kurie tebėra po įtekme klerikalų, tautininkų bei socialistų, tai yra faktas. Šiandien daug daugiau komunistų priklauso įvairioms pašelpinoms organizacijoms bei draugijoms, klubams, rateiliams ir t. t., negu metai kiti tam atgal. Kai kurie darbuojasi ir darbo unijose, nors, tiesa, šioje srityje didelio progreso dar nepadarėme ir turėtume apie tai labai rimtai pagalvoti.

Priklausymas prie įvairių organizacijų dar mažai tereikštų, jeigu nebūtų veikimo. Bet reikia pasidžiaugti, kad mūsų draugai pasirodo ir su veikimu. Įvairiose pašelpinose draugijose ir įvairiuose klubuose mes arba jau užėmėme arba rengiamės prie užėmimo vadovaujiamų pozicijų. Neminėsiu čionai tų organizacijų vardų, nes kurie seka spaudą, tie mato, kaip ant komunistų pyksta ir puola susivienytoms spēkomis klerikalai, tautininkai ir socialistai. Tai ne be išrokavimo jie sudarė bendrą frontą prieš mus. Jie puikiai mato, kaip viena po kitos jų vadovaujamos organizacijos iškrinta iš jų rankų ir pasibaigia jų šmugeliavimo dienos. Jeigu, daleiskime, rubsiuvių unijoje bei Susivienijime Lietuvių Amerikoje metai kiti atgal būdavo trys keturios srovės (komunistai, tautininkai, klerikalai, ir socialistai) tai dabar visur beliko du frontai — iš vienos pusės komunistai su visais progresyviškais darbininkais, o iš kitos — suvienytos spēkos visų kitų srovių. Kai kuriose vietose dalykai yra tokie, kad ir su žiburiu neberastum skirtumo tarpe tautininkų ir socialistų arba tautininkų ir klerikalų. Ranka ranson visi eina prieš progresyvių darbininkus.

Antras faktas, kuris parodo mūsų veikimo įtakos pakilimą masėse, tai mūsų parengimai, t. y., masiniai susirinkimai ir visokios pramogos. Į prakalbas paskutiniaisiais metais itin skaitlingai lankėsi darbininkai ir darbininkės. O kas svarbiausia, tai kad lankėsi labai daug tokių darbininkų, kurie iki šiolė buvo ir tam tikram laipsnyje tebėra po įtaka Romos trusto (kunigu ir davatų). Tas reišė, kad palengva komunistinės idėjos pradeda pasiekti tuos darbininkus, kurie iki šiolė mūsų bijodavo ir nenorėdavo nė klausyti apie komunistinį veikimą.

Mūsų Spauda.

Mūsų dienraštis "Laisvė" laimėjo labai didelį mūšį su Romos trustu, laimėdamas bylą su kunigu Petkum. Tai didelis laimėjimas visos Amerikos komunistinio judėjimo. Jeigu kun. Petkus būtų laimėjęs, tai veikiausiai šiandien mes jau neturėtume dienraščio ir darbininkų judėjimui būtų buvęs užduotas skaudus smūgis.

Be to, šioje atviroje kovoje su Romos trustu mums pavyko prieti su savo idėjomis prie daugelio klasiniai nesupratusių darbininkų. Jie pamatė, kad mūsų pusėje teisybė, kad komunistai iš širdies ir nenuilstančiai kovoja prieš visus darbininkų klasės monelinius ir išnaudotojus.

Kalbant apie "Laisvę", svarbu pabrėžti dar ir tas, kad paskutiniaisiais metais keiči šimtai darbininkų tapo "Laisvės" bendrovės šerinkais. Šiandien bendrovė turi apie pusantro tūkstančio narių, kurie yra idėję po dešimt dolerių ir dienraščio biznį. Vadinasi "Laisvė" yra rankose didelės masės lietuvių darbininkų. Taip pat reikia pabrėžti, kad mūsų dienraščio skaitytojų armija irgi gerokai paauogo.

"Vilnius" reikalai taip pat kryptas gerojone pusėn. Jos skaitytojų armija irgi paauogo, taip pat ir įtaka darbininkuose, ne tik Chicagoje ir apilinkėje, bet visoje Amerikoje.

Kad mūsų "Vilnis" žygiuoja pirmyn, tai galima spręsti iš to, jog chicagiečiai nutarė paversti ją dienraščiu su 1 d. rugsėjo. Tam žygiui pritaria visos komunistinės judėjimas ir gelbėsijams atsiekti šitą didelę tikslą. Turėdamas du didelius dienraščius (rytuose "Laisvę", vakaruose — "Vilnių"), lietuvių komunistinis judėjimas daug pasekmingiau galės vesti kovą su darbininkų priešais.

"Darbininkų Balsas", oficialis organas Lietuvių Darbininkų Susivienijimo, taip pat lošia svarbią rolę Amerikos lietuvių komunistiniam judėjime. Galima pasidžiaugti, kad "D. B." pastaraisiais metais gavo geroką glėbį naujų skaitytojų.

Be to, ne vien tik laikraščia sudaro šaltinį darbininkiškos apšvietos bei propagandos. Mūsų spaustuvės ir organizacijos pereinatis metais išleido kelias brošiūras ir jų paskleidė po kelis tūkstančius. "Vilnius" išleisto "Darbininkų Kalendoriaus" išplatinta labai daug. O Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija išleido dvi knygas: "Komunizmo A-B-C" ir "Istorija Klasių Kovos Amerikoje".

Darbininkų (Komunistų) Partijos Persiorganizavimas.

Darbininkų (Komunistų) Partijai persiorganizuojant dirbtuvių branduolių pamatu, svetimkalbės sekcijos tapo panaikintos. Dabar visų tautų komunistai priklauso prie bendrų kuopų ir branduolių. Lietuviškų darbiečių kuopų nebeturime. Agitačijos ir propagandos darbą tarpe lietuvių darbininkų varys Literatūros Draugija ir Darbininkų Susivienijimas. Vadinasi,

šioms dviems organizacijoms prisiės daugiau pareiųjų eiti ir smarkiau padirbėti.

Aiškus dalykas, kad partijos persiorganizavimas negalėjo praeti be tam tikrų nuostolių. Kai kurie lietuviai komunistai pabugo bei nesuprato naujos organizacijos formos ir pasitraukė iš partijos narių skaičiaus. Delei to, žinoma, vilties nereikia nustoti. Tie draugai ilgainiai persitinkins, kad persiorganizavus partija dirbtuvių branduolių pamatu gali pasekmingiau veikti, tinkamiau gali pasiekti darbininkų mases su komunistinėmis idėjomis, ir vėl sugrįžs į organizuotas komunistų files.

Mūsų Veikimas Lietuvos Reikalais.

Šiandien jau visiems aišku, kad tikrai komunistai išlaikė teisingą ir nuosakią liniją Lietuvos klausime. Dabar jau aišku visam darbininkškam pasauliui, jog Lietuvos liaudies išganymas glūdi darbininkų ir valstiečių rankose. Kol tenai viešpataus buržuazinė tvarka, tol Lietuvos liaudis skės varge ir nelaimėse.

Kaip moraliskai, taip medžiaginai mes rėmėme ir remiame Lietuvos komunistus, kurie kovoja už įsteigimą Lietuvoje Sovietų valdžios. Mes renkame aukas Lietuvos darbininkų judėjimo gelbėjimui ir stiprinimui. Susivieniję klerikalai, sandariečiai ir socialistai, kad tik pakenkus tų aukų rinkimui. Visokiais būdais jie šmeižia tų mūsų darbą ir kaip išgalėdami sabotauoja jį.

Tūkstančiai Amerikos lietuvių, kurie išstisus kelius metus buvo suklaidinti visokių šmugelininkų, apgavikų ir pardavinėtojų lietuviško patriotizmo nuodų už dolerius ir centus, dabar pradeda matyti šviesą ir pritaria mūsų teisingai pozicijai Lietuvos klausime.

Tiesa, toj srityje dar daug kas yra veikti, nes dar daug tūkstančių Amerikos lietuvių tepalako Lietuvos liaudies prispauđėjus ir neprietelius. Mums prisiėina dar su didesniu pasiryžimu remti Lietuvos darbininkų judėjimą, kuriam tenka veikti sunkiausiose aplinkybėse.

Mūsų Susirėsimas su Tarpautiniu Amerikos Darbininkų Judėjimu.

Jeigu mes arčiau prisizūrėsimė į lietuvių darbininkų revoliucinį judėjimą, tai greitai pastebėsimė, kad jis yra labai kuo skirtingas nuo to, koks buvo keli metai tam atgal. Mes buvome augėčiausia tvora apsitvėrė nuo abelno Amerikos darbininkų judėjimo, beveik visai nesuinteresuodavome abelnomis šios šalies darbininkų kovomis. Šioje srityje mūsų judėjimas pergyveno pamatinį perversmą. Mes vėrtome dalimi visuotino darbininkų judėjimo, nors, tiesa, procesas visiško ir pilno susiliejimo tebėra neužbaigtas. Įrodymui šito mūsų judėjimo persikeitimo užtenka pasizūrėti į mūsų veikimą reikale Passaic'o audėju streiko. Revoliuciniai lietuviai darbininkai su didžiausiu nuosirdumu gelbsti audėjam laimėti kovą.

Mūsų laikraščiu turinys šioje srityje irgi persikeitė. Dabar "Laisvė", "Vilnis" ir "Darbininkų Balsas" nenaudžia kaip 90 nuoš vietos pašvenčia apkalbėjimui ir lukštenimui Amerikos darbininkų judėjimo ir gyvenimo.

Mūsų Priešų Suvienytas Frontas.

Lietuvos klausime tikrai vieni komunistai turi skirtingą programą nuo juodųjų klerikalų programos. Laudininkai bei sandariečiai ir menševikai eina tuo pačiu kėliu, kuriuo eina klerikalai, nes jie visi pripažįsta buržuazinę tvarką ir stoji už jos palaikymą.

Sovietų Rusijos klausime taip pat tik komunistai vienimie remia ir palaiko naująją tvarką, o visos kitos srovės laukia Rusijoje sugrįžtant senosios tvarkos. Už tai jų laikraščiai ir vadai visai šmeižia ir niekina Sovietų valdžią, kuri yra išraiška proletariato viešpatavimo.

Turėjome ilgą mainierius streiką. Klerikalai, tautininkai ir menševikai šimtu procentų palaikė reakciją John Lewiso mašina, kuri atvirai ir begėdiškai išdavė mainierius ir rankas kasyklų baronų. Tikrai komunistai ir jų simpatizatoriai pasmerkė tų reakcionierių poziciją ir šaukė mainierius

tešti kovą iki pilno laimėjimo.

Iškilo streikas Passaic'o audėju ir vėl anos visos srovės palaiko darbavijų pusę, šmeiždami komunistus, kurie yra veikiatusias šio streiko elementas. Mes visose kolonijose renkame aukas Passaic'o streikičiams, o klerikalai, tautininkai ir menševikai visais galimais būdais kenkia mums tame darbe.

Dienraštį "Laisvę" užpuolė Romos trustas. Atsimenate visi, kaip anų visų srovių vadai ransonis plojo ir troško, kad mes pralaimėtume. Mums prisiėjo atsisaukti į lietuvių visuomenę ir prašyti finansinės paramos. Kaip klerikalų "Draugijos", taip menševikų "Naujienos", taip sandariečių "Vienybė" sušilė darbavosi, kad pakenkus aukų rinkimui.

Pagaliaus Brocktono byloje visos anos srovės atvirai ir begėdiškai rėmė niekšus Juodeikius. Čionai mūsų priešų suvienytas frontas dar daugiau prasipletė, nes ponus Juodeikius finansiskai ir moraliskai rėmė kartu katalikų bažnyčios galva kardinolas O'Connell, valdžia ir Naujosios Anglijos darbaviai.

Ir taip kiekvieno svarbesniu klausimu pastaraisiais dienomis trimi metais visos srovės ėjo ranka ranson prieš mus, prieš revoliucinę srovę. Ir istikrųjų reikia pasidžiauoti, kad mes taip gerai prieš jas visas atsilaikėme.

Mūsų Trūkumai.

Labai daug žalos, tačiau, padarytume savo judėjimui, jeigu mes pasitenkintume pasididžiavimu nuveiktais darbais, o nematyti trūkumų ir nepasisekimų mūsų veikime. Trūkumų esama ir nuo jų mes neprivalome užsimerkėti.

Svarbiausias mūsų nepasisekimas, tai nepajėgimas sutraukti į Darbininkų (Komunistų) Partiją visų revoliucinių lietuvių darbininkų. Mūsų organizuotos eilės persilpnos delei to, įtakos, kokią mes turime darbininkų masėse. Kiekvienoje kolonijoje rasime po dešėtikus darbininkų ir darbininkų,

kurie visokiais būdais palaiko komunistų pusę, o tačiau nepriklauso prie Komunistų Partijos. Aišku, kad jie dar nesupranta rones ir svarbos bolševistinės partijos. Mūsų didelis darbas — tai įtraukti tuos draugus į savo organizuotas eiles. Jų priklausymo prie Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos bei Darbininkų Susivienijimo neužtenka: jie taip pat turi būti nariais ir Komunistų Partijos.

Antras mūsų svarbus trūkumas, tai gerokos dalies darbiečių nesirūpinimas darbu masėse. Kai kurie iš jų galėtų priklausyti prie įvairių pašalinių masinių darbininkų organizacijų, bet nepriklauso. Jie pasitenkina tuomi, kad yra nariais Darbininkų Partijos ir prašyti finansinės paramos. Kaip klerikalų "Draugijos", taip menševikų "Naujienos", taip sandariečių "Vienybė" sušilė darbavosi, kad pakenkus aukų rinkimui.

Kitas svarbus klausimas, tai darbo unijos. Toli gražu ne visi lietuviai komunistai priklauso prie darbo unijų, nors jie galėtų ir turėti priklausyti. Jau senai Darbininkų Partija varo smarkią kampaniją, kad visi nariai, kuriems sąlygos leidžia, priklausytų prie darbo unijų, tų masinių organizacijų, tačiau didelė dalis lietuvių darbiečių ir po šiai dienai tebestovi už sienų darbo unijų.

Trečias mūsų trūkumas, tai nepajėgimas išplatinti mūsų laikraščiu taip, kaip jie turėtų būti išplatinti. Tiesa, "Laisvė" ir "Vilnis" turi po geroką armiją skaitytojų, bet mes ja jokiu būdu negalime pasitenkinti. Bėgyje poros metų mes turime ją padvigubinti. Čionai irgi darbas ne kelių atskirų draugų, bet viso mūsų judėjimo.

Neigi mes galime pasitenkinti skaičiumi narių Literatūros Draugijos ir Darbininkų Susivienijimo. Šios organizacijos nepaauogo pastaraisiais keliais metais tokiam laipsnyje, kokiam turėjo paaugti. Mes iškelėme obalsį, kad Literatūros Draugija turi dasikasti iki 10,000 narių, bet savo tikslo dar neatsiekėme. Reikia eiti prie to. Darbininkų Susivienijimo narių skaičius turėtų siekti mažiausiai iki 5,000.

Dar vienas didelis trūkumas mūsų judėjime, tai tankūs ir beverčiai ginčai ir kivirčiai mūsų draugų tarpe. Daugelyje kolonijų asmeniško, visai tuščio pobūdžio ginčai ir nesupratimai tiesiog graužte graužta revoliucinį judėjimą. Juos mes turime dilydyti, naikinti visais galimais būdais. Tai gana sunkus darbas, bet mes jo neprivalome apleisti.

Pagaliaus negalima šičia praleisti nepastebėjus to, kad pas mus yra užviešpatavus kokia tai apatija, apsilėdimas lavinimosi klausimui. Išleidžiame gerų knygų, bet ne visi draugai jas skaito ir iš jų mokinasi. Beveik visai išėjo iš mados tarpasavinis lavinimas s i s marksistinės teorijos. Draugai pasitenkina paviršutiniu pažinimu revoliucinio judėjimo ir jo problemų... Šioje

srityje irgi reikalingas mūsų draugų atbudimas.

Yra, žinoma, ir daugiau trūkumų, bet jų čionai neminėsimė. Didžiudamiesi ir džiaugdamiesi mūsų judėjimo augimu ir nuveiktais darbais, nė valandėlei nepamirškime to judėjimo trūkumų ir nepasisekimų. Supraskime juos ir bandykime pašalinti.

A. Binba.

Darbininkas ir Kapitalistas

(Dialogas.)

Galima sulošti, kada scena maino sekančiam teatro aktui.

Apdriškęs darbininkas susitinka kapitalistą ir sako:

Darbininkas

Pasakyk poms Maknamaras, Ar ilgai tas baikas krėsi, Savo dirbtuvę uždaręs Mus skurdū, badu penši?

Kapitalistas

Išmokysiu paklusnumo, Nes jums jau ragai išdygo, Kaip sviet's stovi dar nebuvo, Kad driskius būt ponui lygus.

Darbininkas

Taip,—nelygus, nes aš grauziau, Kaip šuo, gavęs duonos plutą; Nors šilkus, aksomus audžiau— Vien lopai ant manęs kruta.

Kapitalistas

Aš nekaltas, jei skarmaliai, Prasigėrė badu sprogsta. Darbų yra juk ikvaliai— Kas netingi, tas pralobsta.

Darbininkas

Per daug metų aš dirbtuvęj Kūną prakaitu mazgojau, Apgaulingoj vaidintuvęj Fabrikantams turtus kroviau.

Kapitalistas

Neteisybė čion posmuoji, Tinginio buvai tik smotas! Apie streikus vien sapnuoji Ir kalbi, kaip idiotas!

Darbininkas

Jeigu būčiau nestreikavęs, Nė šių lopų neturėčiau, Savo dali tau at'davęs, Patsai gi badu padvėsciau.

Kapitalistas

Ne iš tavo juk malonės Aš tuos turtus susidėjau. Reiškia, dirbau be dejonės Ir be darbo nesėdėjau.

Darbininkas

O istizęs tu—begėdi! Tai sakydamas meluojai. Tu be darbo jokio sėdi Ir mano turtus eikvoji!

Kapitalistas

Ir tu sau ramiai sėdėtum, Jei nebūtum tokis plikis; Tiek daug turtų jei turėtum, Kurios tėv's tau būt palikęs.

Darbininkas

Pasakyk man nemelavęs, Iš kur gi tas tavo tėvas? Tiek daug turtų yra gavęs— Uždirbo, ar davė dievas?

Kapitalistas

Mano tėvas už tėvynę Narsiai su priešu kariavo, Priešą purvynė sumynęs, Ano turtus sau įgavo!

Darbininkas

(Raitodamasis rankoves) Tai tu esi mano priešas! Už darbo žmonių tėvynę Stok į kovą prakeikt's niekšė Ir apgink savo gadyne!

Kapitalistas

(Traukdamasis atbulas) Bijok dievo... nežudykite! Atsitrauk, nes tuoj pražūsi! Mano turto nekludykite, Nes kalėjime supūsi!

Darbininkas

(Vis eidamas artyne) Tai kodėl gi tėvas tavo Kalėjime nesupuvo, Kuomet jis spēka kariavo Ir tikru plėšiku buvo?!

Senas Vincas.

"Laisvė"—Kovai už Laisvę

Sunku varguoliams gyvent be laisvės, Daugis tai žinom.
Deltu įvairiškai kovot už ją Nekart' mėginom.
Kovai įrankio turėm reikėjo— Surast turėjom,
Tuo kart silpnučiais visi būdami. Bet nežūrėjom:
Būdus suradom. Tik kapitalo Taip labai trūksta!
Negi turėti įrankį gerą Be to, ko trūksta!...
Nenusiminta. Šiaip taip tvarkytas. Ir kapitalo Sukrapštinėta.—Pradžia by kokia Būti privalo...
Padėję triušo, vargo ir turto, Istėgėm "Laisvę". Įrankis mūsų čia tai ir buvo Kovai už laisvę!
Nors "Laisvė" tuo kart buvo menkutė, O naudą nešė, Nors dar nedaugelis ją terėmė, Mažai jon rašė...
Bet ją mylėjo, kam ji tarnavo,— Stiprino, kūrė— Varguolių minios "Laisvę" auklėjo, Jėgas subūrė.
Ir išauklėta "Laisvė" į plotį Ir tvirtą dvasią; Šiandie ji vėda jau tikrą kovą— Aiškią ir drasią.

"Laisvė" niekuomet lygaus nebuvo Laikraščio kito*); Kas prieš ją šoko—neišlaimėjęs Užmirštjy krito...
Kiti Judošiaus žygius pamilo— Už centus, vyną; Jie tebeknaiso, kai ta'degloji, Tautos purvyną...
O "Laisvė" uoliai vargšus mokina: —Draugai, kiekvienas Būkim kovoje už komunizmą— Grūdintas plienas!
—Elastingumo nesigailėkim, Kur jo prisiėina! Dirbkim kiek galim, kaip tikrai mokam— Lai kova eina!
—Lai kova eina, kol bus laimėta Pergalė mūsų; Kol čia... neturim, ką draugai turi Žemėje Rusų!
Taip "Laisvė" rašo, taip budėt kviečia Ir kelius rodo, Kurim kentėti žiauri beteisė Jau nusibodo.
Tad visi remkim savo karžyge Dienraštį "Laisvę" Kaipjo vadove ir mokytoja Kovai už laisvę!
Jordus Aris.
Balandis, 1926.

*Tarp Amerikos ir Lietuvos

KLASIŲ KOVA AKIVAIZDOJ NAUJŲJŲ KARO PABŪKLŲ

Naujas Cielius

Ne vienas žmogus apsiplė šaltu prakaitu, išgirdęs, kaip Passaic'o miesto policija svaido „ašarų bombomis“ į streikuojančius audėjus. Rutas kas ir mintyje galėjo daleisti, kad „barbariškojo karo“ priemonės, kuriomis 1918 metais Amerikos armija svilino akis „nelemtajam hunui“ (vokiečiam), 1926 metais bus atskuktos prieš šios šalies darbininkus. Ir dar kokiose aplinkybėse! Didžiama Passaic'o audinių savininkų, kurių reikalus gina tenykštė policija ir visa valdžia, yra vokiečiai! Tat kapitalistų klasės celiuis iš St. Mihiel'io apkasų tapo perneštas į New Jersey valstiją.

Ar jo tenai bus ir galas? Atrodo, kad ne. Atrodo, kad tai tik pradžia naujo epizodo klasių kovos arenoje, daug baisesnio už visus buvusius epizodus; nes turčiai ginkluojasi nuo galvos iki kojų per visą šalį.

Iki šiol buvo žiaurus policijos teroras; teroras, be kurio neapsieidavo nei joks žymės- nės streikas. Tačiau vėliausi įvykiai piešia dar baisesnį paveikslą tų karštųjų, per kuriuos reikės pereiti šios šalies darbininkams, jei jie nesutiks priimti jiems rengiamą ariamų jaučių jungą.

Čia konstatuosime tik faktą, kuriuo turėtų susidomėti kiekvienas asmuo, turintis sąvyje nors kislą žmoniškumo. Tas faktas yra štai koks: pačios bjauriausios buvusiojo didžiojo karo priemonės dabar yra priengtos terorizavimui nepasitenkinusių Amerikos algos vergų.

Tai ne spėliojimas, ne įtarinėjimas, ne agitacijos kukutis. Tai tik pasakymas grynose tik- renybės, kurią neseniai iškėlė (gal visai nesužiniau) „Collier's Weekly“ bendradarbis William G. Shepherd ir kurią arba visai nuglostė arba tik puse lūpų paminėjo turčių laikraštija.

Shepherd'as lankėsi Jungt. Valst. armijos chemiškų karo priemonių skyrių (Chemical Warfare Service) ir ten gavo tokių informacijų, del kurių jis, nors ir pats turčių tarnu būdamas, neiškenčė nesuškęs: „Bent jau aš nenoriu, kad mano nuo įplaukų sumokamo (valdžiai) mokestys būtų naudojamas tokiu ke- liu!“ Girdi, „oficialiai ir šiaip kareiviai, įvilkti į Jungtinių Valstijų armijos unifor- mą, mokinami, kaip svaidyti nuodingus gazus į „govėdas“ (mobs) amerikų, tuo pat laiku, kai pasaulio tautos ban- dą išsižadėti naudojimo nuodingųjų gazų karo lauke.“

Shepherd'as ne tik savo aki- mis daug ko matė, ne tik kal- bėjosi su įvairiais oficialiais apie armijos darbavimą tur- čių naudai, bet dar gavo, lyg ir „atminčiai“, vieną egz. kny- gelės, užvardintos „Provisional Instructions for the Control of Mobs in Chemical Warfare.“ (Tuomlaikiniai Nurodymai Su- valdymui Govėdų Pagelba Chemiškų Karo Priemonių.)

Tai yra rankvedis, iš kurio mokinama armija, kaip nuslo- pinti sukilusias amerikiečių darbininkų minias, ypač strei- ko metu. (Už visas čia nau- dotas ištraukas mes esame dė- kingi jau paminėtam „Col- lier'so“ bendradarbiui.)

Ant puslapio 22 yra nupieš- tas visas klasių kovos lauko planas. Žemutiniame kairia- jame kampe randame ketur- kampe klėtkelę su užrašu „Kasyklos Savastis“ (prasmė

je anglies, ar kitokios kasyk- los, priklausančios kokiame nors turčiui); aplink tą „sa- vastį“ apvesta spygliuota tvo- ra; nuo jos nuvestas celiuis į vidurį puslapio, kur apibrėž- tam ratelyje neva susirinkus darbininkų „govėda“; įvai- riaus ženklais pažymėta švi- eiga ir nurodyta, kad Stokes'o kanuolėmis galima apsaugoti kapitalistų nuosavybę per 1- 000 mastų,—mat, tiek toluo- lekia sviedžiamos bombos; bombas sviesti galima į bet kurią pusę; rankinėmis grana- tomis pasiekiami apie 30 mas- tų; šautuvais iššautos grana- tos lekia apie 250 mastų. Jei prisieity orlaivius vartoti, tai jų veikimo pozicija nustatoma taip: dešiniąjame kampe, iš viršaus — „mėlynieji kalnai“ (prasmėje bet kokios neapgy- ventos vietos); vėjas pučia iš kairiojo kampo; „kasyklos sa- vastis“ ir minios vieta—kaip pirmiau nurodyta.

Rengiamasi Kaip į Tikrą Karą

Tulas oficieris pasakojęs, kaip jį generolo Fries'o štabas nusistatė į West Virginia val- stiją, kuomet ten grėsė angli- kasių streikas. Tenai minimas oficieris išstudijavo „gamtinę apielinkės padėtį“ lygiai taip, kaip jis būtų daręs prieš ša- lyje. Ir tuo pačiu sykiu Fries'o vadovaujama chemiškų karo priemonių skyriaus armija bu- vo pilnintėliai priengta išsiun- timui į West Virginiją, arba į bent kurią kitą Jungtinių Valstijų dalį, sutriuškinimui darbininkų streiko.

Minios Padalinamos į Rūšis

Pažiūrėkime, kaip puikiai armijos rankvedis suklasifi- kuoja darbininkų „govėdas“ (minias). Ant puslapio 6 nu- rodoma, kad „govėda“ gali būti trejopa:

“(a) Mažiau daugiau dis- ciplinuota organizacija, susi- dedanti iš 500-1,000 vyrų, ge- rokai apsiginklavusių ir pana- šių į disciplinuotus (veikian- čius tvaškoj, po grąsa, sulyg 'komandos'.—J. P.).

“(b) Mažutes vyrų organi- zacijos, menkai ginkluotos, prastai organizuotos, ir su ma- žai disciplinos.

“(c) Govėdos, kurios susi- deda ne tik iš vyrų, bet ir mo- terų, ir vaikų, o kai kada ir kūdikių,—neorganizuotos, bet sujude (įnirtę) ir neatsako- mingos (nežinančios ir nepai- sančios ką darą.—J. P.).”

Tų minių numalšinimui, ar- mijos viršininkai ima'o nau- dingais esant net penkių rūšių gazus. Kokių tamstai, skaity- tojau, teks paragauti, tai pri- klausys ne nuo keno nors no- ro, o nuo to, kuriai „govėdos“ rūšiai pats priklausysi.

Girdi, „gazai, būdami sun- kesniais už orą, abelnai imant, laikysis ant žemės paviršiaus, paprastai pakils ne augščiau kaip 30 pėdų. Jais prisipildys sklepai, karidoriai, kasyklų šaftai ir pasisklaidys į visas puses, kur tik vėjas pučia.

„Govėda (prasmėje darbi- ninkų minios.—J. P.) žino, kad šautuvų ar mašininų ka- nuolių ugnis jos negali pasiek- ti (pasislėpusios) už namo kampų, arba gatvės barikadų; bet ji supranta, kad jeigu į ją bus paleisti gazai, tai jų de- besys pasieks visas vietas...”

„Pasirodymas nors ir silpno palšų gaziųjų dūmų debesėlio privės prie sumišimo ir pri- vers bėgti nors ir labiausia pasiryžusių govėdą... Jei gali- ma, reikėtų imti domėn mote- rų ir vaikų, taip, kad be rei- kalo jų nesužeidus.“ (Psl. 7. Įdomesnius žodžius mes pa- braukėme.—J.P.).

“Paprastai,” tęsia rankve- dis, „govėda nebėgs į (gazų) debesį, bet sykiu su juo, steng- damosi ištrūkti, kad jos neap- suptų. Kurie norės pasislėpti namuose, sklepuose, ar šalinė- se gatvėse, tie atras, kad ga- zai juos pralenkė.“ Knygutėje atkartotina nurodoma, kad aplink fabrikus, kasyklas, gatvėse, sklepuose ir ant kelių kur kas geresnių „pasekmių“ būna svaidant gazų bombo- mis, negu šaudant šautuvais ar mašininėmis kanuolėmis; mat, kulka lekia tik tiesiog, o gazai užtvėnkia visus užkam- pius...

Karo gazai verčia žmogų čiaudėti arba vemti, o „ašarų“ gazai beveik užmerkia jam akis... Gazų debesys būna „be- veik neįmatomi, ir nors, pa- prastai, jų artinimasis galima pažinti iš smarvės, bet tankiai ją (žmogus) pajunta jau per- vėlai, kad apsisaugoti nuo ga- zų.“

Kareiviams įsakoma duoti progą užpultajai „govėdai“ bėgti ir sykiu nupiešiama tik- rasai karo laukas su „strima- galvais“ traukiančiuosi „prie- šu.“ Minios, esą, bėgsią ne į užkampius, kaip nuo šautuvų, bet be paliovos tolyn, sykiu savo odoje ir rūbuose nešda- mosios ir šiek tiek gazų, kas versias jas manyt, kad ant kulu puola ištiesi debesys ir bėli minutėje gali pralenkti... O tos žmonių grupės, kurios užsibarikaduos namuose, gal išytkio ir „neišsigas gazų de- besies, kol jas nepalies tikroji smarvė ir jos veikmė.“ Ta- čiaūs, „pro langą iššautos į tre- čiųjų augštą granatos gazai palengva sveis į karidorius, nuslinka žemyn ir užtvėnkia abudu ir žemesniuosius augš- tus. Prie tinkamo oro trau- kimo, įšautosios granatos iš- du žemesniuosius augštus ne- paliks nepalietusius gal nei vie- no kambario. Tokioj padėtyj būdami, sulindusieji į namą (žmonės) bėgs laukan pro tas išėjigas, kurias arčiausia ras...”

Nėra jokia paslaptis, kad ne- tik „karo gazais,” bet ir „aša- rų“ gazais lengvai galima nu- žudyti žmogų, jeigu jis netu- rės kur pabėgti. Rankvedis, tačiau, aiškiai pažymi, kad patį baisybę būsianti tik ta- da, kai užpultieji darbininkai pradės vienas pro kitą grūstis, vienas kitą mindžioti, stengda- miesi ištrūkti iš gazų debe- sies. Juk ir Iroquois teatre, Chicagoj, 1903 metais, ne- gaisras išžudė 600 vyrų, moterų ir vaikų, o patys, vieni pro kitus besigrūdami, susitriuški- no, susiteriojo.

Užpuolimas iš Oro

Paklauskime Europos žmo- nių, kurie gyveno didžiojo ka- ro arenoje, o jie su didžiausia baime ant veidų mums papa- sakos, kokius darbus atliko abi kariaujančios pusės iš or- laivių svaidydamos bombomis į viena kitos gyventojus. Pa- sirodo, kad ta terorizmo prie- monė patiko nušų valdančia- jai klasei ir ji dabar rengiasi tą priemonę išbandyti suval- dymui savo algos vergų. Nes chemiškojo skyriaus armija mokinama dar ir to, kaip iš oro užpulti Amerikos miestus, kaimus, kalnus ir slėnius; kaip svaidyti gazo bombomis iš or- laivių, šarvuotų automobilių bei pro langus iš augstų namų lieti gazo skystimą ant arti- mai susikuopusios darbininkų minios. „Užpuolantieji orlai- viai turi skristi taip žemai, kiek saugos reikalas leidžia, ir svaidyti bombomis į minią iš tos pusės, iš kur vėjas pu- čia. Išskyrus labai opią pa- dėtį, bombų nereikia mesti į pačią minią...”

Ar daugelis iš skaitytojų ži- no, kas tai yra baltoji siera? Beveik kiekvienas rūkantis as- mo yra patyręs, kokį skausn- dary daro ant rankos nukritusi

Saulelė

(Eilės Prozoje)

Pirmosios Gegužės rytą saulutę, kaip tekėsi, kalnų pro- tarpiais žėrinčias rankas kaip ištiesė; kaip pabučiuosi van- denų paviršį ir rūkams paliepsi naktį palydėti; kaip miškai nutilę širdžia sugraudinta lies ašaras džiaugsmo prie tavo aukšinės krūtinės; kaip chorai sparnuočių ir debesys žiogų skambančiais akordais ryto garbę tau neš, o žemė, tavo drau- gė, išdidžiai, garbingai traškius gėlių žiedus tau po kojų mes,—

Tada tu spindančiomis briliantų ugnelėmis nuskrisk į daubą užkerėtą, kur augmenys pavytę, tamsos nukamuoti, nemato tavo skaištaus veido; kur tik vėjai kaukia, šalčio bangas gena, upelis suledėjęs tik pro uolas kur-ne-kur srievna; kur žmogaus vardo nustoję esybės, it naktiniai špūkai, tamsoj švilpia, sočiai prisiriję pagelba neteisybės, o vargdien- niams tik bado šmėkla pasišvaisto. . . .

Atskrisk, apsislok šioj nykioj pakalnėj, ugninėmis aki- mis pasižvalgyk: kaip čia išdaryta žemės paviršis!

Čia štai siūbuoja išbalę, pavytę augmenėliai—alkanų darbo žmonių minios; o ten, sandėlyj, aptverta riogso su- pelyję jų darbo vaisiai—žemės turiai.

Atskrisk, užžibėk, išblakkyk tamsybę, aukštinu kardu išvaduk teisybę. Sutirpink ledus, atšildyk žemę, suteik gaivybę naują jos augmenims,—kad augtų, bujotu ir žiedus krautų, užsteltų piktžoles ir usnis dyglias; o kad mano širdį nekankintų augmenys, prislėgti uolų, tu, Gegužės Saule- le skaisčioji, spinduliais apglėbk, paguosk, paglamonėk mielas galvelės ir jų. O jeigu uolos šaltos spindulių nepri- leistų,—pasiušk tą perkūną audringą, kad žaibo kardu per- skriestų granatą, į skeveldas kad ištaškytų kieta akmenį; ir paluosuotų augmenėlius brangius iš tamsių, drėgnų urvų, iš bastilijų bjaurių.

Padaryk man tą gerą, žibute skaisčioji: Galinga tu juk, per amžius meilės liepsnomis degi.

Tu pergalejai žiemą, užžiebei pavasarį, tat pergalek žiemą ir žmonių pavertę, kad darba dirbdami ir turtus gamindami bada ir šaltį nekęstų. Atšildyk, ištirpink ledus, kurie slėgia jų krūtinę.

Pro tamsos „kalnus“—pro bažnyčias, klaidingas mokyk- las ir kareivių stovyklas,—užžibėk, mokslo spinduliais jų protą palytėk, iš tamsių rūkų jų dvasią pakelk! Apginkla- vus narso kardu ugniniu, į kovą juos lydėk!

Pasinerk ir į žemės gilybę, kur prakaitu suniurę, dul- kių sudarkyti mainieriai putoja, kerta anglį kieta. Pa- dunksnok į jų sielą, jog jau pavasaris—Gegužės Pirmoji, ta šventė brangioji, ką vienybės ryšiu riša darbininkija.

Jeik į dirbtuves, liejyklas baisyiausias, ir ten pažadink vargdienius. Skaisčiu savo veidu juos žavėk, vesk iš tam- sos, iš prietarų tvano. Užžieb pavasarį gyvenimo naujo.

K. S. Lietuvaitė.

degančio briezuko galvelė; nors ir tuojaus bandytum ją nukratyti, bet vis tiek ji stovi prilipus ir paliestoje vietoje palieka baltą išdeginatą taške- lį. Taip lygiai degina ir bal- toji siera. Gal manote, kad demokratinė buržuazija tokio įnagio nevertoja savo pastan- gose galutinai pavergti Ameri- kos darbininkus? Ne. Karo rankvedis apie tai taip pat ne- užmiršo, tik pataria karei- viams „nesiskubinti“ su balto- sios siero vartojimu. „Balto- sios siero granatos vartojama sudarymui dūmų sienos (uždangalo). Tos granatos gimdo ugnį, o baltoji siera la- bai skaudžiai apdegina (žmo- gaus) kūną. Tat jas negali- mės mesti į govėdos vidurį, arba arčiau kaip 10 mastų, iš- skyrus tokį atsitikimą, kur kanuolės būtų vienatinė pa- maina... Baltoji siera savo su- dėtyje yra padegamoji (me- džiaga) ir jos nereikėtų var- toti tarpuose namų, krūmuose, ant išdžiūvusios žolės arba to- lygioje vietoje, kur galima pa- daryti didelį gaisrą. Baltąją sierą sunku užgesinti, ir nuo jos paeinantieji odos išdegin- mai yra labai skaudūs...”

Ir Didžiosios Bombos Strei- kieriams

Kaip žinia, pereitame „kare už panaikinimą visų karų“ pa- garšėjo Stokes'o keturių colių kanuolė. Tai dar viena prie- monė bombų svaidymui, taip pat priengta ant kailio „liuo- sybės šalies“ darbininkų. Nuo Stokes'o kanuolės sviedžiamos bombos skeveldų žmonės iš- ties siveikais tik būdami ne- mažiau „200 mastų atstu nuo tos vietos, kur bomba sprogs.“ Ta kanuolė nušauna iki 1,000 mastų; jos bombos sveria 25 svarus ir plyšdamas savo ske- veldas išsklaido į visas puses. Kiekviena kanuolė gali iššau- ti po 15 bombų į minutę ir tinka kaip gazų, taip dūmų, taip deginimo (baltosios sie- ros) bombom sviesti, sulyg rei- kalo, ir gali pagaminti di- džiausius dūmų ir gazų debe- sius į trumpą laiką. Norint, kad minia neturėtų nei kur bėgti, galima šauti taip, kad vieni gazai būtų pavėju, o ki- ti prieš vėją, t. y., minią ap- supti. Tuli gazai, vadinami brombenzylcyanite, yra tokie, kad laikosi toje vietoje, kur juos nušauna. Juos galima paleisti kaip iš orlaivio, 50 svarų bombomis, taip ir iš Stokes'o kanuolių, 25 svarų bombomis. Atvirame lauke jų veikmė stovi ant vietos tris dienas, o miestų gatvės, jų pri- leistos, bus negalimos apgy- venti išties savaitę.

Skirtingų gazo bombų svai- dymui į minias yra skirtingi ir būdai. Viena tų bombų, va- dinama „žvake,” sveria 2 sva- rus ir „pagamina dūmų debe- sų 400 mastų ilgio ir 10 mastų pločio, ir išlaiko 3 minutes, jei vėjo sparta nesiekia vir- šaus 10 mylių per valandą.“ Minima „žvakė“ nepavojinga; ji pagimdo tik dūmus. Bet „jei vieną, kitą ašarų gazo granatą įmesi į tą dūmų de- besį, tai gal pakaks išvaikymui beginklės ir nedisciplinuotos govėdos.“ O jei kai kurie iš minios būtų apsidėngę nuo ga- zų saugojančiomis maskomis, tai į tokią minią rankvedis liepia svaidyti vadinamomis difenylamino-chlorarsino gra- natomis.

Apart granatų ir „žvakių,” dar yra vadinami „cilinde- riai,” sveriantieji net po 50 svarų. „Cilinderj“ galima ne- šiotis ant pečių, prikabinatų me- taliniais sagais. Jis sviedžia- mas elektros priemonėmis, arba ir iš rankos. Iš jo paleis- ti gazai apsiaubia žemės plo- čiu 1,500 mastų ilgio ir 400 pločio. Gazai pasklystą po taikomą vietą į dvi minutes, bet „jį nematyt iš toliau, kaip 25 pėdų.“

Ką Darys Darbininkų Klasė?

Akivaizdoje augščiau išdė- stytų faktų, kokioj gi padėtyj atsideria darbininkai? Jau gal ir Amerikoj nėra tokio žmogaus, kuris tikėtų, kad turčiai suminkštės ir išsižadės savo pelnų, kurie, aišku, susi- deda iš neapmokamo darbo. Darbo skruzdėlės, kaip ir iki šiol, bus verčiamos be atlaidos ir įnirtusiai kovoti nors ir už menkiausį savo būvio pageri- nimą; prieš algų nukapojimą ir pailginimą darbo valandų; už padidinimą algų, kuomet pragyvenimas nesvietiškai ky-

ties, reikia bėgti, kur akys neša.

Naktį Baisiau Kaip Dieną

Pas nakties laiku užpultą minią,—aiškina rankvedis,— pasireiškia dar didesnė išgas- tis, kaip dienos laiku; mat, naktį, iš vienos pusės, matosi visa iš kanuolių nasrų einanti pragaro ugnis, kuri daro bai- sų vaizdą, o iš kitos pusės—visai nesimato gazų; žmonės tik tuomet dažino, kas juos laukia, kai pajunta, kad jau plaučiai negali kvėpuoti. Ne- reikia ir aiškinti, kad armijos meistrai gerai imato, kokia velnio puota pasidarytų didė- lėj minioj žmonių, ypač kur yra moterų ir kūdikių, kada į juos kareiviai paleistų savo ugnį. Rankvedis nurodo, kad dar gi nesvarbu, iš kur ir vė- jas pučia. Kartais vėjo visai nėra. Tat šiame atvėjyje įsa- koma mesti granatas ir sviesti bombas stačiai į minią...

“Tat matote,” pašiepia She- pherd'as, „kad geriau būti įsi- maišiusiam į govėdą a, b ar c, vėjingoj dienoj, kuomet jau- niesiems Dėdės Samo oficie- riams įsakoma tiesiog į jus ne- šaudyti, negu ramioj dienoj, kuomet jiems įsakoma tuos gazus sviesti stačiai į jus, idant priversti jus pasitraukti iš tos vietos, kur tuo syk esate.”

Duokit Jiems Švino

(Ponų giesmė, girdėta kiekviename mūsų kovos lauke)

“Ko čia susirinko nuskurėlių gauja? Ar tam, kad mums šventą saurdyt ramybę, Ar tam, kad neduoti mums ramiai protauti? Ko jie čionai nori, ko jie čion rekauja? Ei, sargai, į eilę! Jūs ištikimybė Visus jus prie darbo prakilnaus vadina:— Duokit jiems švino! Duokit jiems švino!”

“Matai, kuomi virto šių skarmalių šaika, Mat, ką sugalvojo jų proto aklybė: Prievarata išplėsti iš mūs turto dalį... Štai pragaro šmėklos, ką jie į mus taiko! Taigi, sargai, priekin; jūs drąsoj galybė! Gainiokit tuos chamus, nes jie mus baugina:— Duokit jiems švino! Duokit jiems švino!”

Saulės Brolis.

Lietuvoje

Girdžiu, kai dvaro nūtukęs ponas Tėvynės meilei dainą užtraukia; Jo pritarimui stoja klebonas Ir abu aštriu balsu jie šaukia:

Lietuva mūsų, didvyrių žeme,
Esi geresnė,
Esi gražesnė
Už visas žemės kitas šalis;
Rugiai žaliuoja,
Varpos linguoja—
Auksu bus puošta mūsų dalis!

Girdžiu ir vargšą darbo žmogelį, Kuris kitokią dainą dainuoja; Jo pritarimui stoja vaikeliai Ir kartu liūdnu balsu dejuoja:

Lietuva mūsų, tu vargo žeme,—
Nėra duonutės,
Kad ir juodutės,—
Badas jau veržias į mūs namus...
Kur pasidėti,
Kaip reiks kentėti
Tuos begalinius vargų vargus?

Saulės Brolis.